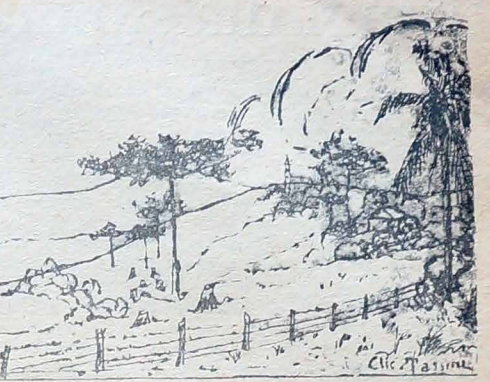

LUD

Organ Spółki Wydawniczej

KURYTYBA, DNIA 13 SIERPNI 1927

Wychodzi dwa razy na tydzień

ROK VIII. | Wydawca w imieniu Spółki Wydawniczej: Ks. Stanisław Piasecki

Redaktor odpowiedzialny: Stanisław Bęben

Nr. 58

Adres dla listów: — Curytyba, Caixa Postal 155 — Adres Redakcji: Curytyba, Avenida Dr. Jayme Reis 115. — Paraná, Brasil

Warunki prenumeraty „LUDU“:

W Brazylii rocznie	z dołu 11\$000 z góry	10\$000
Półrocznie		5\$000
Kwartalnie		3\$000
Miesięcznie		1\$000
W Argentynie		6 pezów
W Ameryce Północnej i Kanadzie		250 dol
W Europie		20\$000
Numer pojedynczy		\$200

A Polonia na Literatura Brasileira.

Polska w piśmiennictwie brazylijskim.

(Ciąg dalszy)

W części trzeciej dzieła przytoczamy wyjątki poświęcone sztuce wglądnie literaturze polskiej przez piśmiennictwo brazylijskie. Nieważne się zaprzeczyc, że literatura brazylijska ulega największemu wpływowi literatury francuskiej; toteż tylko najsławniejsi pisarze i artyści polscy, którzy przez literaturę francuską wypłynęli na szeroki świat, dotarli do Brazylii. Przekłady arcydzieł naszej literatury na język portugalski są stosunkowo nieliczne, nie dziwnego więc, że i znajomość literatury polskiej w Brazylii może być tylko ułamkowa. Na pierwszy plan znajomości w Brazylii wybijają się nasi sławni muzycy Chopin i Paderewski. Ten ostatni podczas swych sławnych koncertów przed wojną w Rio de Janeiro był celem ogromnych owacji publiczności brazylijskiej. Najgłębiej jednak wniknął w społeczeństwo brazylijskie Chopin i niema prawie większego koncertu, w którego programie nie byłoby arcydzieł muzyki Chopina. W dziele podajemy trzy ustępy o Szopenie. Potęgę tego geniusza muzyki wielbi w pięknym wierszu poeta kurytybski Silveiro Netto; paulistażin Muçio da Paixão daje wyczerpującą biografję Szopena jako artysty, a riograndeńczyk Riradavia Severo analizuje muzykę Szopena jako patriotę bolejącego nad upadkiem ojczyzny — Polski. By nie zapomniać dzieła zbyt jednostronnie utworami o jednej osobistości, nie pomieściliśmy w nim pięknego odczytu o „uczuciu w muzyce Chopina“ wygłoszonego dnia 1-go czerwca 1927 roku w teatrze miejskim w São Paulo przez znanego pisarza brazylijskiego Aloysio de Castro ożlonka akademii brazylijskiej i założyciela towarzystwa — Sociedade dos Amigos de Chopin.

za powieści ogólne jak „Quo Vadis“ i „Bez Dogmatu“. Piękny rozbiór tych dwóch dzieł podaje nam znany krytyk José Verissimo w dwóch dłuższych rozprawach; zwłaszcza w ustępie pod tytułem: „A Doença da Vontade — słabość woli, w krytyce dzieła „Sem Dogma“ podaje nam José Verissimo krótkie ale znakomite omówienie nowszej literatury polskiej i jej roli w dziejach narodu w niewoli pogrążonego. Monteiro Lobato, znany powieściopisarz paulistański, poświęca Sienkiewiczowi piękny nekrolog w roku 1916. Wnioski do obecnych stosunków politycznych wyprawdają na podstawie dzieła „Krzyżacy“ „Cavalleiros da Cruz“ pisarz Gustavo Barroso — João do Norte. Dwaj pisarze Pereira da Silva i Theo. Filho zajmują się pokrótce wpływami literatury francuskiej na literaturę polską i język polski. Znany literaturoznawca paulistański Fabio Luz wspomina w swoich dziełach o prometeizmie polskim i powołuje się na dzieła Marjana Dziedichowskiego.

Jayme Adour Camara opisuje zwń i zachwyca się dziełami podróżnika polskiego Ferdynanda Ossendowskiego tak modnego w dzisiejszej literaturze przez opisy swoich podrzcy po tajemniczym wnętrzu Azji. Zachwył swój nad muzyką Paderewskiego wypowiada Humberto de Campos w dziele „Carvalhos e Roseiras“. Krótsze wzmianki Mickiewiczowi Hoene — Wrońskiemu poświęcają pisarze Joãoquim Manoel de Macedo i Euclides da Cunha w swych dziełach.

Tę część dzieła ozdobiliśmy portretami wszystkich omawianych w tym dziele polskich muzyków i pisarzy. C. d. n.

Ks. Jan Rzymelka

Ks. Stanisław Piasecki

Wiadomości z Polski.

POUCZAJĄCA STATYSTYKA Katowice, 18 go lipca. — „Katolik“, wychodzący codzien-

nie w Bytmoiu, zamieszczona następujące porównanie: w województwie śląskim znajduje się 280.000 Niemców, a do szkół chodzi tam około 28.000 dzieci niemieckich. Na Śląsku opolskim zaś należącym do Niemiec, mieszka przeszło 500.000 Polaków, a do szkół polskich chodzi tam około 600 dzieci polskich.

ZŁOTA SZABLA DLA MARSZAŁKA J. PIŁSUDSKIEGO OD RODAKÓW W AMERYCE.

Z Warszawy donoszą: Wycieczka Polaków amerykańskich, uczestników wojny światowej, która w lipcu przybędzie do Polski, ma złożyć w darze marszałkowi Piłsudskiemu złotą szablę. Rękojść będzie artystycznie wykonana i sporządzona ze złota dukatowego.

CUDA PODCZAS KORONACJI OBRAZU MATKI BOSKIEJ OSTROBRAMSKIEJ.

Wilno. — Podczas uroczystości koronacji Matki Boskiej Ostrobramskiej w Wilnie wielotysięczne rzesze pątników były świadkami dwóch cudów. I tak: W chwili koronacji wydarł się z piersi kaleki pielgrzym z Litwy Michała Zemajtisa okrzyk wdzięczności i radości, pozem odrzucił kule, któremi się podpierał padł na kolana i oddał się modlitwie. Jak sam opowiada chorował od kilku lat i tu wyprosił sobie zdrowie u Matki Boskiej.

W tym samym czasie inny pielgrzym Józef Pasiewicz nagle odzyskał wzrok. Cudowi temu towarzyszyła również wdzięczność i gorąca modlitwa.

Oba te wypadki wywołały zupełnie zrozumiałe podziw dla skutków i siły modlitwy w miejscach świętych.

TOAST WYGŁOSZONY W CZASIE UROCZYSTOŚCI WILENSKICH PRZEZ PIŁSUDSKIEGO NA CZĘŚĆ PAPIEŻA.

„Gdy mamy tu tak wielką uroczystość kościelną, trudno nie wspomnieć o Głowie Kościoła. Jeżeli my nie mamy żadnych tak wielkich praw i przywilejów, abyśmy mogli żądać dla siebie specjalnych uprawnień przy pełnieniu obowiązków tak wysokich, jakie pełni Jego Świątobliwość, to mamy jednak możliwość udać się tego sentymentu, który niechybnie żywi ku naszemu narodowi, ku naszemu państwu. Złączeni bowiem jesteśmy z Jego Świątobliwością pierwszymi poczuciami życia naszego państwowego. Gdy Jego Świątobliwość jako ksiądz Ratti był u nas nunojuszem apostolskim, z jego przeżyć ówczesnych wspólnych nie mogliśmy nie wynieść głębokiego przekonania, że możemy być zawsze pewni jego uczuć i sentymentu w stosunku do nas. Jeżeli dzisiaj ta uroczystość tak głęboko wzrusza serca miejscowe, serca Wilna, które do Obra-

zu Ostrobramskiego żywią tak głęboką miłość i głęboki szacunek, to zawdzięczamy to tak że Jego Świątobliwości, który jeszcze w dawniejszych czasach obiecał mi, że specjalnie dla Wilna spodziewa się znaleźć chwilę czasu dla osobistej pracy. Chcę zaznaczyć, że Polska nie tylko ma serdecznego przyjaciela, ale i że serce to umie być okazaniem. Dla tego też pozwolił pan Prezydent, że w imieniu rządu, który tu reprezentuję, wniosę toast na cześć Jego Świątobliwości, Piusa XI-go“.

HANDEL Z SOWIETAMI.

W maju bieżącego roku przybyło z Sowietów do Polski 3 540 wagonów różnych towarów z czego 1 585 wagonów rudy żelaznej, 1 199 wagonów zboża, 488 wagonów owsa, reszta zaś przypada na różnego rodzaju ładunki drobnicowe. W tym samym miesiącu wysłano z Polski do Sowietów 352 wagonów towarów, głównie żelaza, blachy cynku, ołowiu, parafiny i maszyn

92 ZAMACHY NA UKRAINIE

Berlin. — „Acht Uhr Abendblatt“ donosi z Moskwy, że w ciągu maja i czerwca dokonanych zostało na Ukrainie 92 zamachów, przezem 77 wybitnych działaczy komunistycznych miało paść ofiarą tych zamachów. Cyfry tej dziennik zaoferował z oświadczenia komisarza Balickiego.

Z Brazylii.

Kurytyba.

NAJBLIŻSZY NUMER „LUDU“ wyjdzie dopiero za tydzień z powodu przypadającego na poniedziałek święta Wniebowzięcia Najśw. Marij Panny.

SŁOWNIK PORTUGALSKO-POLSKI

— Dictionario portuguez-polono, księga Józefa Górala, w objętości 712 stron już wyszedł z druku i jest obecnie w oprawie. Za dwa tygodnie będzie już do sprzedaży znaczniejsza liczba egzemplarzy. Wobec wielkich kosztów nakładu, sprzedajemy słownik tylko za gotówkę. Cena egzemplarza mocno oprawnego wynosi 16\$000 a wraz z przesyłką registrado 16\$700. Dla porównania dodajemy, że słownik portugalsko-niemiecki tychsamych rozmiarów kosztuje 25\$000. Agentom „LUDU“ którzy mają pewne i określone zamówienia, możemy wysłać słowniki na kredyt, lecz tylko na krótki czas. W najbliższych numerach „LUDU“ podamy ogłoszenie ścisłe o słowniku.

UROCZYSTOŚCI ku uczczeniu 25 letniego jubileuszu biskupstwa najorzew. ks. Arcybiskupa Dom João Braboga, rozpoczną się uroczystem

tridium w katedrze już dnia 21-go sierpnia. Kazania będzie wygłaszał ks. misjonarz Penido ze seminarjum, codziennie o godzinie 7 i pół wieczorem. Rano przez te trzy dni będą przystępowali do komunji św na intencję ks. Arcybiskupa członkowie różnych bractw, stowarzyszeń i związków katolickich. W sam dzień jubileuszu dnia 24-go sierpnia odbędzie się msza pontyfikalna o godzinie 10-tej, na której wygłosi kazanie ks. Jeronimo Mazarotto.

ZWŁOKI znanego poety parańskiego Emilia Menezesa przybędą dnia 13-go sierpnia wieczorem drogą kolejową z Rio de Janeiro do Kurytyby Komisja składająca się z przedstawicieli prasy, szkół, uniwersytetu i magistratu przygotowuje wspaniałe grobowiec na cmentarzu miejskim i urządzi uroczysty pogrzeb poety. Na razie wzywają gazetę ludność do uroczystego powitania zwłok poety w sobotę dnia 13-go sierpnia na dworcu w Kurytybie.

CIEKAWY PROCES z koleją São Paulo — Rio Grande, zapowiada się w Kurytybie. Oto kupiec i wielki handlarz drzewem Hugo Guimarães domaga się aż 1000 kontów czyli jednego miliona milrejsów odszkodowania od kolei za nieprawne zajęcie jego wagonów od czasów rewolucji, przez co koleją bardzo skrzywdziła tę spółkę eksportu dzewy. Ogólnie już twierdzą, że zapowiada się przegrana kolei.

Paraná.

ARAUKARIA. — Dnia 4-go września w pobliżu przystanku kolei Passauna z powodu obślęgłej drogi niezdążył przejechać linij kolejowej autem ciężarowym naładowanem różnym towaram p. Ernesto Buchholtz miejscowy kupiec; uległ też przykreemu wypadkowi; nadjeżdżający właśnie pociąg towarowy wpadł na niego miążdząc wehikul i towary. powozący zaś ciężko poraniony został odwieziony do Kurytyby na Kurację. B. W.

VILLA COLOMBO. Dnia 5-go sierpnia przeszedł straszny grad nad tą miejscowością i pokrył grubą warstwą lodu całą okolicę, tak że wyglądała białą jakby pokryta śniegiem. Gdziekolwiek leżał grad warstwą grubości 40 centymetrów i stał dopiero dnia następnego. Wielkie grudki lodu zbitymnośtwo szybi dachówek. Włosi, którzy zamieszują te okolice siedzieli jakoś cicho, bo obecnie jest jeszcze zima i rześność w uspieniu; winnice nie ucierpiały nic, tylko drzewa herwy postrzępiło bardzo.

Rio de Janeiro.

W SPRAWIE URZĘDNIKÓW TRĘDOWATYCH wpłynął do komisji finansowej projekt senatu brazylijskiego, by natychmiast zwolnić z posad wszystkich urzędników publicznych u któ-

Uwagi dla Rolników.

Pamiętajcie, że dodając nieco więcej pracy i trochę kosztu, mogliście z pół Waszych sprzątać dwa a nawet trzy razy większe plony niż dotychczas. O ile tego nie wiecie, to radzimy Wam, żebyście się sami o tem przekonali i to najlepiej przez doświadczenie z naszym nawozem.

Trzeba wiedzieć, że każda ziemia oprócz dobrej uprawy potrzebuje koniecznie dodania potasu, kwasu fosforowego, i azotu, o ile chcemy, żeby wydała jak największe plony.

Na podstawie licznych doświadczeń, zrobionych wśród naszych kolonistów, przygotowaliśmy odpowiednie mieszanki dla zboża, kartofli, kukurydzy, warzyw i t. d.

Te mieszanki zawierają wszystkie potrzebne składniki w ilości odpowiedniej dla całego okresu wzrostu i są rozprzeczane w workach wagi 40 kilogramów.

Tych 40 kilogramów mieszanki wystarczy na dobre nawożenie co najmniej jakich 600 metrów kwadratowych.

Wszystkie nasze worki z nawozami opatrzone są następującą marką

Zróbcie przeto już raz jedno porządne doświadczenie z naszym nawozem i to w sposób następujący:

Trzeba odmierzyć sobie kawałek ziemi 600 metrów kwadratowych wielki, t. j. 15 metrów szeroki i 40 metrów długi.

Na tym kawałku, który zostanie zupełnie bez nawożenia, posadźcie naprzykład kartofie.

Obok niego odmierzyć drugi taki sam kawałek ziemi t. j. 15 metrów szeroki i 40 metrów długi, na który po zoraniu, na jakech 8-14 dni przed sadzeniem, równocześnie rozsiejcie work naszego nawozu marka Bah I. Zawsze lepiej rozsiać nawóz na całe pole a nie tylko do dołków.

Rozsiany nawóz zabronujcie i za jaki tydzień posadźcie kartofle. Uwaga! trzeba tylko, żeby na obydwoich kawałkach posadzona była jednakowa ilość kartofli.

rych stwierdzono niewątpliwie chorobę trądu i wypłacać im pensję w wysokości pobieranej płacy. Komisja finansowa odrzuciła ten projekt i zażądała jego rozszerzenia. Wobec tego deputowany z Minas Geraes Carneiro de Rezende rozszerzył o tyle projekt, że do usunięcia z posad wciągnął i urzędników, we wojsku i marynarce i to bez względu na stopnie Ogólnie się spodziewają, że wniosek jak bardzo pożyteczny a nawet konieczny wnet zostanie przez kongres przyjęty

PRZECIWI KOMUNIZMOWI I BOLSZEWIZMOWI, wdzierającemu się nawet do Brazylii, wystąpiła federalna izba deputowanych w Rio i 115 głosami przeciw 27 zatwierdziła i przyjęła wszystkie wnioski wniesione przez posła z Matto Grosso Annibala de Toledo. Choć głosowanie się już odbyło 28-go lipca, mimo tego w kraju się jeszcze nie uspokoiło. Przed głosowaniem gwałtownie walożali wnioski postawie mniejszości i postowie partii demokratycznej. Obecnie toczy się walka w senacie federalnym o wnioski Annibala de Toledo. Zwalcza je namiętnie Antonio Moniz a zwłaszcza znany trybun i demagog Iri neu Machado, który te prawa wymierzone przeciw komunizmowi nazywa „Lei scelerada” i „Lei infame” i zarzuca wnioskowi, że są przeciwne prawom wolnościowym Brazylii, ograniczają

O ile tak zrobicie, ręczmy Wam, że o ile nie nastąpi podczas wzrostu długo trwała susza, która uniemożliwiła działanie nawozów, to z kawałka pola nawożonego otrzymacie plon daleko większy, który sownie opłaci tę trochę roboty i kosztu za nawóz.

Abyscie się o tem dobrze przekonali, to trzeba przy kopaniu kartofli odważyć osobno plon z kawałka nienawożonego a osobno z kawałka nawożonego i porównać te plony ze sobą.

Policzcie następnie wartość zwiększonego plonu z pola nawożonego, odliczcie od tego koszt nawożenia a przekonacie się, że mówimy prawdę, polecając używanie nawozów szlucznych naszej marki

Większość tutejszych rolników stosuje nawozy tylko jednostronne t. j. najwięcej tylko mąkę kosną, a to dlatego, że uważają że to taniej wyjdzie

Jak wszystkim wiadomo, my sami mamy fabrykę mąki kostnej i leży w naszym interesie żeby jak najwięcej jej się sprzedawało, ale chcąc dobrze poradzić, polecamy Wam, żebyście kupowali nasze mieszanki a to dlatego, że zawierają w sobie wszystkie składniki potrzebne do wzrostu roślin t. j. potas, azot i kwas fosforowy w stanie łatwo rozpuszczalnym, gdy tym czasem mąka kosina zawiera przeważnie kwas fosforowy trudno rozpuszczalny.

Zróbcie dlatego doświadczenie z naszą mieszanką a zobaczycie, że rozdzielni Wam dobrze

Oprócz sztucznych nawozów zawsze mamy na składzie dobre plugi, brony, sieczkarnie, młocarnie, maszyny do kruszenia kukurydzy, jakoteż i wszystkie inne potrzebne narzędzia rolnicze.

Zapraszamy do odwiedzin naszego składu.

Zamówienia osobiste czy listowne załatwiamy zaraz. Przyjdźcie a zobaczycie, że będziecie zadowoleni.

Dom handlowy:
CASA HACKRADT & Cia
Caixa postal 18 - Curitiba
Rua 15 de Novembro 96

prawa zebrań i stowarzyszeń jakoteż i wolność przekonań. W izbie deputowanych wystąpił poseł Azevedo Lima wprost w obronie komunizmu. Wnioski Annibala de Toledo wzmacniają prawa rządu i upoważniają policję do wglądu w prasę w stowarzyszenia, związki podejrzane o propagandę komunizmu Annibal de Toledo ujął swoje wnioski w trzy grupy i wykazał niebezpieczeństwo komunizmu na polu politycznym, religijnem i gospodarczym Początki komunizmu w Brazylii już się zaznaczają, wykryto prowodyrów i 129 jacezejek komunistycznych w kraju czyli małych skupień po 4 osoby.

Rio, 9 go sierpnia. — Poseł polski dr. Tadeusz Grabowski był dzisiaj na specjalnym posłuchaniu w ministerjum rolnictwa, gdzie przyjął go sam minister. (Jak wiadomo, temu ministerjum podlegają sprawy emigracyjne. — Pr. zyp. Red.)

Rio Grande do Sul
WYSTĘPIE P. PIOTRA ROMANOWSKIEGO ARTYSTY ŚPIEWAKA W PORTO ALEGRE — Dnia 30 go lipca odbył się pierwszy wieczór Pieśni polskiej w sali Tow Białego Orła; dnia 12 go sierpnia odbył się koncert p. Romana nowskiego w sali konserwatorium. Dnia 20-GO SIERPNIA WEZMIE P. ROMANOWSKI udział w akademii sierpniowej

HUSTENIL

Krople XAROPE są prawdziwym lekarstwem przeciw grypie, zapaleniu gardła, kaszlowi i zaziębieniu

Laboratorio Nutrotherapico

R. R. L. & C. — RIO

a 27-GO SIERPNIA OBDZIE SIĘ DRUGI WIECZÓR PIEŚNI POLSKIEJ w sali Tow Białego Orła.

Ze swiata.

Francja.

OSZUKIWANIE NARODU PRZEZ KOMUNISTÓW CZYLI ZARĘCZYNY CÓRKI KRASINA.

W Paryżu odbyły się niedawno zaręczyny starszej córki zmarłego ambasadora sowieckiego w Londynie Krasina Ludmily Krasin, z członkiem jednego z najstarszych rodów arystokracji francuskiej, księżciem de la Roche-Fouqueau. Książę de la Roche-Fouqueau otrzymał za swą żonę piękny posag; zmarły ambasador proletariackiego rządu zostawił bowiem swym córkom wielo milionowy spadek.

Rosja.

Centralny komitet bolszewicki odbył swe posiedzenie dnia 8 go sierpnia w Moskwie, celem wysłuchania sprawozdania złożonego przez Bucharina o położeniu międzynarodowym Bucharin stwierdził w swym sprawozdaniu, że stosunki światowe z Anglią pogarszają się coraz więcej, a także i z innymi państwami kapitalistycznymi stosunki te są bardzo napięte. Dłużej rozwodził się Bucharin nad wewnętrznym położeniem Rosji; zaznaczył także, że Trocki i Zinowiew podpisali deklarację i przyjmują wszystkie warunki z powodu których ostatecznie wyrzucono ich z komitetu centralnego.

St. Zjednoczone

Telegramy z Nowego Jorku z 10 go sierpnia donoszą, że wśród ludności panuje nieopisane podniecenie z powodu zapowiedzianego na 11-go sierpnia stracenia dwóch włoskich anarchistów Sacco i Vanzetti'ego. W Nowym Jorku urządziło półmilionowa robotników szereg zebrań i olbrzymi pochód 10 go sierpnia. Po jej skonsygnowana w całym uzbrojeniu; gmachy rządowe obsadziło wojsko, po ulicach jeździł takki i uzbrojone karabinami maszynowymi automobila; zmo bilizowano 14 oddziałów policji na motocyklach. Miasto ma wygląd obozu i strasznej gotowia. Nadchodzą z wielu miast Ameryki i Europy telegramy o protestach i strajkach robotników. Fuller gubernator stanu Massachusetts dotychczas nieugięty zaczyna się chwiać i radzi się czy nie odłożyć wykonania wyroku. Tymczasem mnożą się zamachy dynamitowe anarchistów w Nowym Jorku, Broklynie, Bostonie, Filadelfji i innych miastach, które już wiele szkód wyrządziły. Poselstwa i konsulaty Stanów Zjednoczonych we wszystkich krajach obsadzili liczne kordony wojskowe, taksamo biura amerykańskich firm handlowych. Tymczasem telegramy z Rzymu z 10 go sierpnia donoszą, że nieprawdą jest jakoby ludność włoską napastowała lub niespokoiła zagranicznych gości i podróżnych po hotelach ze zemsty za Vanzetti'ego i Sacco.

Sam Vanzetti uprawia we więzieniu w Chesterton zawziętą głodówkę i ze słabości już

nie może mówić. Sacco natomiast pisuje listy do znajomych i wykrzykuje na cześć anarchizmu. Przygotowania do wyrokowania wyroku na anarchistach już poczynione; krzesła elektryczne przygotowane i wyznaczono również 12 świadków, którzy mają stwierdzić zgon winowajców.

Telegramy z 11-go sierpnia z Bostonu donoszą, że wykonanie wyroku na Vanzetti'm i Sacco odłożono na 12 dni tj do 22 go sierpnia do północy.

UWAGA!

Nowe opłaty pocztowe obowiązujące od 1. września bieżącego roku.

Komisja skarbową przyjęła jednogłośnie projekt podwyższenia opłat zarówno pocztowych jak i telegraficznych, które zaczną obowiązywać od 1-go września. Odład listy do 20 gramów tak w Brazylii jak i w krajach panamerykańskiej unji pocztowej będą kosztowały nie 200 reisów jak dotychczas ale 300 reisów: za każde dalsze 20 gramów płaci się nie 100 ale 200 reisów. Opłata listu zagranicznego kosztuje 500 reisów, a dalsze 20 gramów 300 reisów zamiast dotychczasowych 200 reisów. Opłata pocztówek wynosi 200 reisów zamiast 100, a zagranicznych 300 reisów. List polecony (registrado) opłaca się nadto 400 reisami w Brazylii, a 500 reisami zagranicę, list (ekspres) pospieszny kosztuje 1\$000 zamiast 800 reisów. Gazety i czasopisma opłaca się 20 reisami zamiast jak dotychczas 10 reisami za każde 50 gramów zagranicą 100 reisami zamiast 80 Książki podlegają tejsamej opłacie podwyższonej co gazety i czasopisma. Przy nadawaniu telegramów w płacilo się takę nadania 1\$000, od 1 go września 1\$500. Pojedyncze słowo w tym samym stanie będzie kosztowało 300 reisów, do innych stanów 400 reisów. W ruchu średniejmski płaci się zamiast 1\$ za 20 słów, 100 reisów za słowo, zatem 1\$500 za 15 słów. Podanie na stały adres telegraficzny kosztowało rocznie 25\$.

odład 50\$. Telegramy prasowe do gazet będą opłacane nie 25 reisami za słowo lecz 100 reisami, taksamo płacą i członkowie kongresu za swe telegramy.

T-wo Szkoły Ludowej IMIENIA J. PIŁSUDSKIEGO W KURYTYBIE.

Dnia 14-go sierpnia o godzinie 2-giej po południu w lokalu własnym przy ulicy Colombo N. 16 ty urządził wielki Bal połączone z loterią fantową i buraskadą. **Wstęp bezpłatny.** Wejście za zaproszeniami.

Uwaga: Członkowie Związku Polskiego, Junaka, Tadeusza Kościuszki oraz Szkoły Ludowej mają prawo wejścia bez zaproszeń.

O liczne przybycie **Komisja zabawowa**

Telegramy z Polski

Londyn, 6 go sierpnia. — Gazeta „Daily Mail” ogłasza telegram z Warszawy, że w sanatorium Szalikowo pod Moskwą nieznanymi bliżej złoścycy ohoieli otruć 190 osób znajdujących się w tem sanatorium, umarło dotychczas 9 chorych.

Warszawa, 9 go sierpnia. Instytut eksportu (wywozu) przy ministerjum handlu i przemysłu postanowił urządź w Charbinie (Mandziurja-Chiny w A-ji) stałą wystawę okazów przemysłu polskiego. Ministerjum polskie zamierza przez to zapoznać kupców chińskich bezpośrednio z wyrobami polskimi i nawiązać stosunki handlowe między wytwórcami a zapotrzebowaniami na rynkach chińskich. Wystawę urządzi polski instytut eksportowy.

WARSZAWA, 9 go sierpnia. — Komitet organizacyjny międzynarodowej konferencji emigracyjnej, która się niedawno odbyła w Rzymie, wyłonił ze siebie komisję emigracyjną, która ma układać warunki dla krajów zainteresowanych emigracją polską. Przewodniczącym tej komisji emigracyjnej został wybrany p. Sokał przedstawił Polskę przy Lidze Narodów. W pracach komisji bierze także udział i dyrektor urzędu emigracyjnego p. Gawronski, który niedawno podpisał ugodę o emigracji polskiej do stanu São Paulo z rządem tegoż stanu.

Różne gatunki NAWOZÓW SZTUCZNYCH i Organicznych firmy:

CASA HACKRADT

Curityba — Rua 15 de Novembro 96.

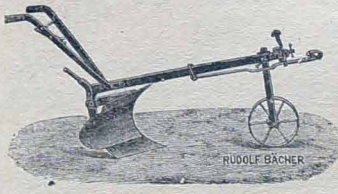
Wszelkie SZTUCZNE NAWOZY z wyjątkiem mączki kostnej sprowadza się z Europy.

Nasze Plugi

CASA MELICHAR zadowolniają bardzo klientów.

Koloniści sami rozgłaszają z dnia na dzień, że plugi te są najlepsze i nadają się do każdego gruntu — Do nabycia tylko w firmie:

Fernando Hackradt & Cia., Sattig Ltda
CURITYBA, rua 15 de Novembro 96,

Możecie się o tem przekonać

PHOENIX

MASZYNY DO SZYCIA I HAFTOWANIA

Mamy na składzie wielki wybór różnych maszyn do szycia; są droższe i tańsze, nadają się do jakiegokolwiek pracy krawieckiej.

Sprzedajemy te maszyny na spłaty miesięczne.

Prosimy odwiedzić naszą stałą wystawę.

RICARDO HOENE & Cia.

Rua Barão do Rio Branco 67 — Curitiba.

Filja: Rio Negro. Przedstawicielstwo naszej firmy w Ponta Grossa, São Bento i Joinville

PARYŻ, 10 go sierpnia. Zna-
na uczona Curie-Skłodowska
i księżna de Noaille wysłały
telegram do rządu stanu Massa-
chusetts z prośbą o przebaczenie
dla anarchistów Sacco i Van-
zelli, na których wyrok śmierci
ma być wykonany jutro o go-
dzinie 5 rano.

London, 5 go sierpnia. —
Z Warszawy telegrafują: «Za-
targ, który powstał między
Polską a Rosją z powodu za-
mordowania posła Wojkowa,
można uważa już za zażegnany.
— Po zatwierdzeniu tego
przykrego wypadku, oba rządy
wracają już na nowo do
dawnych swych planów, aby
zawrzeć układ gwarancyjny a

względnie układ handlowy. Po-
sól Patek w czasie swego po-
bytu w Warszawie oświadczył
dziennikarzom, że jest nadzieja
zawarcia rychłego układu. Cho-
ciaż trudności były wielkie i
liczne, to jednak wobec dobrej
woli z obu stron nie są one
niepokonalne wedle słów p.
Patka; różnica systemurząd-
owego w obu krajach (w Polsce
i Rosji) stwarza swojego ro-
dzaju wielkie trudności, cho-
ćby tylko w zakresie układu
handlowego, gdyż ustroj Rosji
(bolszewickiej) różni się od
ustroju państw kapitalistycz-
nych

Wogóle, powoli łagodzą się trud-
ności i już stwarza się mieszane

Pędził z zuchwałością awanturnika.
Teraz siedział zadymany. Potem
wyjął gazetę, i czytał. Co czytał:
List gończy za Nordenem!
Na górze nad miłą treścią listu te-
go był znakomicie trafiony portret zbro-
dniarza z dawnych, lepszych czasów.
List gończy był ułożony ze skru-
pulatną dokładnością.
Widać było rękę Rogersa.
Kończył się na ucieczce z więzie-
nia w Montgomery i uwiadomił, że
zbrodniarz udał się ku zachodnim sta-
nom...

Miły ten dokument kończył się bar-
dzo obiecująco:

«Kto tego zbrodniarza dostarczy
władzom żywemu, otrzyma
20,000 dolarów nagrody!

Ponieważ jednak taki niebezpie-
czny człowiek musi być usunięty w
razie ataku z jego strony nawet bro-
nią — to nakładła na jego głowę
10,000 nagrody!

Oddawać go w ręce władz dobrze
związanego, gdyż posiada on swoje
straszliwe sztuczki i potrafi wywinąć
się z zasadzki.

Podpisana była władza centralna
Stanów Zjednoczonych, marszałek zwią-
zkowy Bernard i szef policji kryminalnej
Rogers.

Znakomicie! ładne widoki! Miła
drzysłność! — mruknął Norden.
— Jeśliby mnie przychwylił, to bę-
dzie radość niemała!

— Nowoupięcony pan szef policji,
to dobry sobie numerki!
— No, ale poczekaż ty na mnie,
Przyjacielu.

Wstał, szedł dalej, zatopiony w my-
ślach... Przybył do małej miejscowości
Pecos.

Na krańcu wioski stała samotna
gospoda. Norden przywiązał konia na
dworze. Wszedł do gospody.

Go-podarz przyjął go z wyszu-
kaną i niemiałą bo przesadną grzecz-
nością.

Norden zamówił posiłek.
Tymczasem wziął do ręki gazetę
i czytał.

Dziwna rzecz: nie znalazł w niej
listu gończego za swoją osobą.
Za to znalazł coś lepszego. Czytał:

WEZWANIE!
Podpisany urząd oznajmia niniej-

szem wszystkim interesowanym, że wła-
ściciel dóbr (haciendero) Percy Wilkes
w Santa Fe zmarł dnia 15-go sierpnia
18... pozostawivszy znaczną swój ma-
jątek swoim obu synom Robertowi i
Normanowi Wilkesom.

Ostatni otrzymał już swoją część
gdy tymczasem miejsce pobytu Roberta
Wilkes dotychczas niewiadome.

Wzywa się więc, aby
ROBERT WILKES
zgłosił się z potrzebnymi legitymacjami
do podpisane go urzędu celem odebrania
przypadającego mu spadku razem z
procentami.

Urząd sądowy w Santa Fe.
Browa, szeryf.

Norden wpatrzył się w papier...
A więc ten chory w szpitalu w Housto-
nie, ten biedny Robert Wilkes, był spad-
kobiercą po swoim ojcu...

A Norden na jego papiery...
Czy nie poprobował szczeciści minął...
Czy nie przedstawił się władzom
za Roberta Wilkesa?

Postanowił udać się nasamprzód
po wszelkich możliwych kątach na
zwiady.

Kto był Wilkes? Jaki miał mają-
tek? Jaki człek jest «brat» jego Ner-
man? Jakże wogóle panują tam stosun-
ki w jego domu? itd.

Wszystko to musiał wiedzieć.
I Norden postanowił udać się po
osiągnięciu danych wiadomości wprost
do Normana Wilkesa i wynurzył się
przed nim jako brat Robert.

295. Zaginiony spadkobierca.

Hacienda Wilkesów była pysznym
budynkiem, przeladowanym cokolwiek
hiszpańskimi ornamentami.

Na podwórzu krzątało się dużo
służby.

Norden zwrócił się do nadzorcy
służbowego i zapytał, czy może pomó-
wić z panem Normanem Wilkesem.

— Hola, Tom! Zaprowadź tego
pana do dobrodzieja Wilkesa! — za-
wolał tenże na jednego ze służących.
— Kogo mam zgłosić? — zapytał
służący przede drzwiami jednego z po-
kójów.
— Robert Wilkes! — ozwał się
Norden.

towarzystwa handlowe na pod-
stawie zasad międzynarodowych.
Wogóle Polska ma tylko jeden
cel — zakończył poseł polski z
Moskwy p. Patek — rozwiązywać
pokojowo i w duchu przyjaźni
przy zobowiązanych gwarancjach
wszelkie sprawy z Rosją.

Odpowiedzi Redakcji

P. Wład. Kulan. — 120\$ otrzymano.
P. Anastazy Sokolowski. — 25\$ otrzy-
mano
P. Józef Peloski. — 10\$ otrzymano.
Przew. Ks. Hypnawski. — 10\$ otrzy-
mano.

Nowoczesna pralnia

Kto chce mieć białe, subienki, ubra-
nia i t. d. dezynfekujnie i tanio wypra-
ne, niech się uda do pierwszorzę-
dnej parowej chemicznej pralni
p. Jorge Wachepfenniga
a będzie z pewnością zadowolony. Rzeczy
wyprane dostarcza się wprost do domu.
W gorących krajach wymaga się więk-
szej dezynfekcji aniżeli w chłodniejszych.
Dlatego do dezynfekcji taka pralnia jest
konieczna. Takiej pralni jak
p. Jorge Wachepfenniga nie ma w
całej Brazylii Południowej. Z Panem
Jorge Wachepfennig można się roz-
mówić po polsku.

Rua Assunguy 140 — Tele-
fon 64.

POSZUKIWANIA.

Augusta Węgrzyna, lat 30 sias-
rza, niedawno przybyłego z Polski, posu-
kuje opuszczone przez niego żona po-
zostawiona w Kurytybie bez wszelkich
środków do życia. Poszukiwany wyje-
chał z niejakim Janem Czukajem
do Rio Grande do Sul, czy dalej jeszcze.
O Janu Czukaja dopytuje się również
żona z Polski.

Związek Polski

w Kurytybie

zaprasza swoich członków na miesięczne
zebranie które odbędzie się dnia 14-go
sierpnia o godzinie 2-giej po południu.
2-gi sekretarz: Adam Trojan

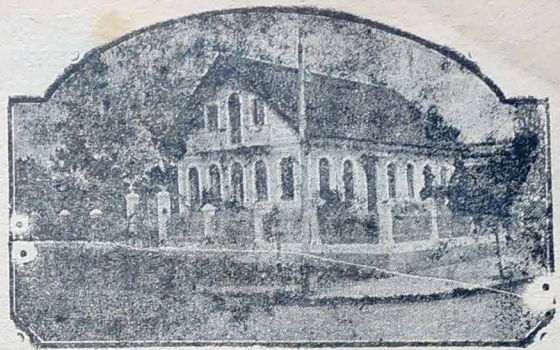
ZAKŁAD DENTYSTYCZNY

przyjmuje się gości od godziny 8 ej i pół
do 11 ej i od 2 giej po południu do 5 ej
i pół.
Rua Alfereš Poli N 28 —
Curitiba.

Na sprzedaż

5 dobrych ciemnych krow, 4
jałowki dwa cielęta (jałoweczki), 200
kur, 1 wóz, 2 konie i różne narzędzia.
Zgłaszać się można do

FRANCISZKA SZULCA
na kolonii AFRONSO PENNA (mu-
nicípio São José dos Pinhães) Parana.

Klinika chirurgiczna

przy ulicy 7 de Setembro N. 69, narożnik ulicy Bateliffe —
Telefon N. 448.

Chorych zamiejscowych przyjmuje się na stały pobyt. Nowy aparat
Roetgena (Raio X). Specjalność: choroby chirurgiczne, kobiece i dróg
moczowych.

Dr. Antoni Bydygier.

Açosmalte

Naczynia z żelaza,
lane, emaljowane
wewnątrz na szaro
Są to jedyne naczyn-
ia które opierają
się niszczącej sile
ognia, nawet przy
smażeniu potraw

nie rozbijają się, nie pękają, ani nie kruszy
się emalja.

Przy gotowaniu nie przypieka się ryż ani inne potrawy.

Naczynia te lane z żelaza, emaljowane, są z tego powodu go-
dne polecenia, że są ekonomiczne, trwałe i higieniczne. —
Specjalne korzyści z użycia naszych garnków: Prędko się ogrze-
wają, odporne na ogień, nadają się też dla kolony, bo są bardzo tanie i trwałe
jak jakiegokolwiek inne. Są to garnki wewnątrz cynkowane.

Garnki te są do nabycia we wszelkich lepszych sklepach Brazylii.

Fabrykuje te garnki firma:

Industrias Reunidas „ALBA“ S. A. — Rio
Uważajcie na zieloną markę która się znajduje w każdym
garnku.

Lekarz powiedział, że kryzys na-
stąpi trzeciej nocy, znaczy jutro.
To gorączka wróci z szaloną mocą.
Tymczasem siedziała i wpatrywała
się z kobiecą ciekawością w dziwne
namiętności porane oblicze Norden.
Nadchodził dzień. Iza dała znać
wchodzącej «siostrze» o stanie zdrowia
chorego i udała się do swojej izdebki
aby spocząć. Zmęczyła się cięmiem.
Ledwie pobyla sama parę minut.
Zapukano do drzwi. Otworzyła je
i wpadła w ramiona kobiety.

— Izo!
— Mary!
Zeszły się dwie przyjaciółki —

292. Czyste serce i wielkoduszność.

— Mary, Mary! Jakże ty tutaj przy-
chodzisz do Texas? — zapytała Iza,
kiedy pierwszy wybuch radości minął.

— To tajemnica, moja kochana
Izo — rzekła Mary, nie chcąc zdradzić,
że Juno pisała do niej.

Iza jednak odgadła przyczynę jej
drzybycia.

Potem mówiły o sprawach pienię-
dzy Mary.

— Daruj, kochana Mary ale ja
twoich pieniędzy nie mogłam używać.
— Teraz mam na tyle grosza, że
mogę poszukiwać za Lidą i wrócić do
mojego drogiego ojca!

Oddała Mary 5000 dolarów.
Rozmawiały o tem i owem.
Pomyślał sobie, Izo, ojciec twój
myślał, żeś ty zginęła podczas pewnej
katastrofy kolejowej. I mr. Rogers był
tej samej myśli. Modlili się ośb nad
twoim demniśnianym grobem.

— To mój ojciec nie wie o tem
że ja żyję?

Potem musiał się dowiedzieć od
Rogersa chyba, gdyż Rogers za toba
poszukuje! — rzekła Mary.

Po jakimś czasie rzekła Mary:
— Teraz będę mogła odjechać spo-
kojnie, gdyż wiem, gdzie teraz przeby-
wasz i pośród jakich stosunków.

— Nasamprzód pojedaj do Luisia-
ny, pojedaj tam jakiś czas, a stamtąd
wróc do ciebie i będę z toba, dopóki
nie odjedziesz do swojej rodziny.
Wieczorem miała odjechać.

Tymczasem Iza udała się do swoich
biednych pacjentów.

Od siostry miłosierdzia dowiedziała
się, że raniony pan, zdaje się, przycho-
dzi czasem do opamiętania.

Iza odwiedziła swojej pieczy po-
wierzonych chorych.

Norden był przytomny. Kryzys
był blisko.

Był za słaby, aby być w stanie
otworzyć oczy, ale patrzył z pod napół
przynurkonych powiek na przedmioty
w komnacie.

Spostrzegł, że dozorczyni schyliła
się nad nim. Twarz jej była mu nie-
znana.

Kiedy obudził się, posławszał rozmo-
wę Izy z drugą dozorczynią.

Myślał, że ciągle śpi jeszcze. Głos
to był znajomy tonu.

Potem ona pochyliła się nad nim.
Tak to była Iza jego prześlado-
wana, biedna żona!... Chciał wstać —
mówił — napróżno.

Iza nie mogła nawet przypuścić,
że mąż jej poznał ją. Siedziała na krze-
śle, marzyła. Naraz posłyszała znany
głos.

Mary pytała za nią i szła do jej
pokoju — tutaj...

Iza znała usposobienie Mary. Była
ona śmiertelną nieprzyjaciółką Norden
i byłaby go z pewnością nie żalowała.

Iza nie mogła wydać bezbronnego
acz tak znieuważonego zbrodniarza
w ręce nieprzyjaciółki.

Mary zapukała do drzwi. Iza chwy-
ciła chusteczkę i rzuciła ją na twarz
ranionego.

Mary weszła.
Miała do niej prośbę celem pol-
cenia jej w służbę czarnej Junony.
Mary rozglądała się po łózkach.
Gdyby nie przytomność umysłu
Izy, nie jej wspaniałomyślność byłaby
poznała Nordena.
Mary wyszła.
Iza zdjęła chusteczkę z twarzy cho-
rego.

On widział i zrozumiał to wszystko.
Słyszał rozmowę Mary z Izą.
Gdyby był wiedział, gdzie się
znajdował. Czy o Izy, czy o Mary?...
Ale widocznie Iza chciała go ukryć
przed niedobrą Mary.
Czem zasłużył sobie na tę anielską
jej dobroć? — Rozmyślał nad tem...

